Gemeente Haarlem

Raadsstuk

Onderwerp Ontwikkeling OV-knooppunt Haarlem Nieuw-Zuid	
Nummer	2020/691440
Portefeuillehouder	Roduner, F.J.
Programma/beleidsveld	4.1 Duurzame stedelijke ontwikkeling
Afdeling	PCM
Auteur	Tobben, P.G.J.
Telefoonnummer	023-5113917
Email	ptobben@haarlem.nl
Kernboodschap	Om de groeiende stad bereikbaar te houden, de kwaliteit van het stationsgebied en de leefbaarheid in de binnenstad te verbeteren, is een verkennend onderzoek uitgevoerd naar locaties voor een OV-knooppunt aan de rand van de binnenstad. In overleg met stakeholders zijn diverse locaties beoordeeld met als resultaat dat het zoekgebied is teruggebracht tot het deel van de Schipholweg tussen de Buitenrustbruggen en de Europaweg. Het resultaat van een gebiedsverkenning is dat een OV-knooppunt op deze locatie, met diverse aanpalende ontwikkelingen, de kans biedt om tot een stedelijk knooppunt uit te groeien. Op basis van beide verkenningen (bijlage 1 en 2) wordt de raad gevraagd om een vervolgonderzoek te doen naar de ruimtelijke inpassing en fasering van het OV-knooppunt Haarlem Nieuw-Zuid in het zoekgebied op de Schipholweg.
Behandelvoorstel voor commissie	De commissie Ontwikkeling wordt verzocht advies te geven aan de raad over het voorstel van het college in paragraaf 2 en over de wijze van agendering van het raadsstuk in de raadsvergadering.
Relevante eerdere besluiten	- Structuurvisie openbare ruimte: Haarlem 2040 groen en bereikbaar (2017/477571), raadsvergadering 21-12-2017. - Ontwikkelvisie Europaweg (2019/676967), raadsvergadering 21-11-2019. - Startnotitie integrale Toekomstvisie 2020-2040 Stationsgebied (2019/672177), raadsvergadering 19-12-2019.

Besluit College d.d. 6 oktober 2020	1. Het college stelt het voorstel aan de raad vast. de secretaris, de burgemeester,
Besluit Raad d.d. ……. (wordt ingevuld door de griffie)	De raad der gemeente Haarlem, Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders, Besluit: 1. Het OV-knooppunt Haarlem Nieuw-Zuid te ontwikkelen. 2. Hiervoor het deel van de Schipholweg tussen de Buitenrustbruggen en de Europaweg als zoekgebied aan te wijzen. 3. Om samen met de provincie Noord-Holland op basis van de OV-locatieverkenning en de gebiedsverkenning een vervolgonderzoek te starten naar de mogelijkheden voor de ruimtelijke inpassing en faseerbaarheid van het OV-knooppunt Haarlem Nieuw-Zuid in het zoekgebied op de Schipholweg. de griffier, de voorzitter,

1. Inleiding

Met de Startnotitie integrale Toekomstvisie 2020-2040 Stationsgebied (2019/672177) is op 19 december 2019 besloten om in lijn met de visies voor het stationsgebied en de Europaweg een busstation op de Europaweg/Schipholweg te ontwikkelen.

Als uitvoering van dit besluit is samen met de provincie Noord-Holland een verkennend onderzoek gedaan naar mogelijke locaties voor een nieuw knooppunt: *OV-knooppunt Haarlem Nieuw-Zuid*. Belangrijke uitgangspunten hierbij zijn het regionale onderzoek naar het herrouteren van bussen en de mogelijke schaalsprong van het OV-systeem.

Een OV-knooppunt op deze locatie heeft ook een belangrijke regionale meerwaarde. Het OV-knooppunt is opgenomen in de Bereikbaarheidsvisie Zuid-Kennemerland en zit in diverse mogelijke

financieringstrajecten zoals Bereikbare Steden en Samen Bouwen aan Bereikbaarheid. Het knooppunt staat bij de provincie hoog op de agenda van het OV-fonds.
In overleg met de stakeholders zijn diverse locaties beoordeeld. Hierbij is onder andere gekeken naar het benodigde ruimtebeslag voor verschillende functies zoals wachtruimtes en fietsstallingen, de ruimte voor perrons en aan/afvoerroutes waarbij rekening is gehouden met een mogelijk toekomstige vertramming en de aansluiting op de omgeving. Het uiteindelijk resultaat is dat het zoekgebied voor een busstation is teruggebracht tot een deel van de Schipholweg tussen de Buitenrustbruggen en de Europaweg. Binnen het zoekgebied is ook al indicatief gekeken naar uitvoeringsmogelijkheden. De invulling en uitvoering hiervan vormt het onderwerp van het vervolgonderzoek. Uit het verkennend onderzoek blijkt dat er draagvlak is bij de stakeholders en de provincie Noord-Holland voor een nieuw OV-knooppunt op dit deel van de Schipholweg.
De resultaten van de verkenning voor een OV-locatie zijn opgenomen in bijlage 1.

De combinatie van de komst van een OV-knooppunt in dit zoekgebied op de Schipholweg en de huidige ontwikkelingen ter plaatse, te weten Schipholweg 1 (HBB), Schipholpoort 40-100 (Being) en Toekanweg 7 (Greystar/New Cheese), biedt voor Haarlem de kans om een stedelijke omgeving te creëren die goed bereikbaar is binnen de MRA (de Zuidas en Schiphol op resp. 20 en 30 minuten). Het is een kans om een dynamische plek te realiseren met verblijfswaarde en een aantrekkingskracht op een jong stedelijke doelgroep. Het type woningen dat door de ontwikkelaars in de omgeving wordt gebouwd, sluit daarop aan. Tevens kan er voldaan worden aan de behoefte om de werk- en maatschappelijke functies op deze knoop te versterken.
Naast de twee andere knooppunten in Haarlem: stationsgebied Haarlem en Haarlem Spaarnwoude (Oostpoort), ontstaat op de Schipholweg een derde knooppunt met een eigen identiteit. Ze bieden alle drie ruimte aan functies met een stedelijk-regionaal gemengd karakter en het zijn schakelpunten met de MRA.
Het OV-knooppunt Haarlem Nieuw-Zuid kan een levendig en multifunctioneel woon-, werk- en leefgebied worden. Om dit waar te maken moet niet afzonderlijk naar de omliggende ontwikkelplots worden gekeken maar moet dit integraal worden opgepakt. Deze stedelijk gemengde zone kan versterkt worden met extra woningen, banen en (wijk)voorzieningen. Dit is verder verkend in een planologisch, economisch en stedenbouwkundige gebiedsverkenning (zie bijlage 2).

De betere bereikbaarheid van het gebied door het OV-knooppunt leidt, naast de genoemde extra ontwikkelmogelijkheden en -kansen, ook tot kansen voor het gebruik van bestaande functies als hotel, VMBO en recreatieve- en sportieve functies. De aanliggende ontwikkelingen (door HBB, Being en Greystar/New Cheese) biedt het de mogelijkheid om hun ‘plinten’ met hoogwaardige wijk-, stad- en regionale voorzieningen te vullen.
Een OV-knooppunt levert meerwaarde en kansen voor de omgeving, een multifunctionele en aantrekkelijke omgeving draagt weer bij aan een beter gebruik van het OV-knooppunt Haarlem Nieuw-Zuid.

2. Besluit gemeenteraad
Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders besluit de gemeenteraad:

1. Het OV-knooppunt Haarlem Nieuw-Zuid te ontwikkelen.
2. Hiervoor het deel van de Schipholweg tussen de Buitenrustbruggen en de Europaweg als zoekgebied aan te wijzen.
3. Om samen met de provincie Noord-Holland op basis van de OV-locatieverkenning en de gebiedsverkenning een vervolgonderzoek te starten naar de mogelijkheden voor de ruimtelijke inpassing en faseerbaarheid van het OV-knooppunt Haarlem Nieuw-Zuid in het zoekgebied op de Schipholweg.

3. Beoogd resultaat
Een besluit om samen met de provincie Noord-Holland een vervolgonderzoek te starten naar de opties voor de ruimtelijke inpassing en fasering van een OV-knooppunt op de Schipholweg:

1) Sluit aan op de visie voor het stationsgebied om de groei van het openbaar vervoer buiten de binnenstad op te vangen.
2) Geeft meer duidelijkheid aan de ontwikkelaars om te kunnen anticiperen en gezamenlijk bij te dragen aan de komst van een OV-knooppunt op de Schipholweg.
3) Maakt het mogelijk om de opties voor een OV-knooppunt nader te onderzoeken met het oog op de technische en ruimtelijke inpassing, faseerbaarheid en kosten.
4) Geeft meer duidelijkheid met het oog op mogelijke medefinanciering door het Rijk, Provincie, MRA en Vervoerregio.

4. Argumenten

1. *Een OV-knooppunt is een no-regret-maatregel en essentieel voor het stationsgebied*

Uit studie naar het stationsgebied is gebleken dat een knooppunt in de omgeving van de Europaweg/Schipholweg als een 'no-regret'-maatregel en als essentiële bouwsteen voor een visie op het stationsgebied van Haarlem wordt beschouwd. Dit nieuwe knooppunt kan tevens reizigers in andere gebieden (met name de ontwikkelzones) in Haarlem beter bedienen en krijgt daarnaast een belangrijke regionale functie. Ook is het ontlasten van het spoor Haarlem - Sloterdijk een reden om de groei van het busvervoer elders op te vangen. Tot slot draagt een OV-knooppunt bij aan de verduurzaming van het mobiliteitssysteem en zorgt het voor een CO2-reductie van de mobiliteit.
Covid 19 heeft de groei van het busverkeer en het aantal busreizigers in Haarlem en de regio sterk beïnvloed. Het duurt naar verwachting een aantal jaar voordat we weer op het niveau van 2019 zitten. Met het oog op de bereikbaarheid en duurzaamheid blijft het eindbeeld voor de verwachte groei echter gelijk.
Een OV-knooppunt op de Schipholweg maakt het mogelijk om de groei van de bussen op te vangen. Dit is essentieel voor de herinrichting van het stationsgebied van Haarlem. Ook kan daarmee de overlast van het busverkeer in de binnenstad aangepakt worden.

2. *Een OV-knooppunt op dit deel van de Schipholweg verbetert de verbinding tussen Schalkwijk en de binnenstad*

Bij het eerste argument zijn de overkoepelende doelen van het OV-knooppunt Haarlem Nieuw-Zuid genoemd zoals duurzaamheid en regionale bereikbaarheid evenals de specifiek Haarlemse doelen zoals de bereikbaarheid van de ontwikkelzones en de ontwikkeling van het stationsgebied. Daarnaast is er ook een gebiedsdoel: een OV-knooppunt op deze locatie biedt Haarlem een kans om Schalkwijk, maar ook de Zuidstrook Slachthuisbuurt, beter aan de stad te hechten en daarmee de tweedeling van Haarlem op een belangrijk punt te verminderen. Het verhogen van de nu ontbrekende ruimtelijke kwaliteit geeft mogelijkheden tot het aanpakken van de barrière-werking van de Schipholweg, vooral voor langzaam verkeer van en naar de binnenstad.

3. *Er zijn kansen voor een stedelijk knooppunt op deze locatie*

Het OV-knooppunt legt een directe verbinding met de regio in het algemeen en Schiphol/Zuidas in het bijzonder. Dit levert economische mogelijkheden op deze locatie. De omliggende ontwikkelingen met de hoogbouw van Schipholweg 1, Schipholpoort 40-100 en Toekanweg 7 krijgen samen met het OV-knooppunt een stedelijk karakter. Dit biedt de ontwikkelaars en de gemeente mogelijkheden om gezamenlijk te werken aan het vullen van hun plinten met voorzieningen voor de reiziger, de wijk, de stad en de regio. Het biedt tevens mogelijkheden voor het creëren van werkgelegenheid. Functiemenging is hier kansrijk met zo intensief mogelijke werkgelegenheid. Dat zijn vaak kantoorfuncties, met name voor (kennisintensieve) zakelijke dienstverlening op stedelijk-regionaal niveau. Ook het toevoegen van (commerciële) zorgfuncties op deze locatie is kansrijk. Het sluit aan op de gevraagde ruimte voor stuwende economie zoals in de economische visie 2020 is toegelicht.

4. *Een OV-knooppunt op deze locatie biedt kansen voor het sportcomplex*

Het OV-knooppunt Haarlem Nieuw-Zuid en de ontwikkelingen erom heen kunnen meerwaarde geven aan de recreatieve- en sportfuncties in de groene zoom. De diverse sportfuncties in het park functioneren goed maar er is meer potentie. De diverse functies kunnen elkaar versterken door bijvoorbeeld betere verbindingen te leggen. De ontwikkeling en inrichting van het park valt buiten de scope van de ontwikkeling van het OV-knooppunt. De komst van het OV-knooppunt en de omliggende ontwikkelingen kunnen wel aanleiding geven om dit nader te onderzoeken.

5. *Er is draagvlak voor een OV-knooppunt in het geselecteerde zoekgebied*

In overleg met de provincie Noord-Holland, gemeentelijke afdelingen en stakeholders is een 15-tal potentiele locaties voor een OV-knooppunt getoetst aan verschillende criteria. De stakeholders bestaan uit de omliggende ontwikkelaars, vervoerders, wijkraden en belangengroepen (Fietsersbond, Bomerwachters, Buskruit en Rover). Met hen is ook de gewenste ambitie besproken. Het gezamenlijke overleg heeft geleid tot de keuze voor een deel van de Schipholweg tussen de Buitenrustbruggen en de Europaweg. Daarbij is een drietal uitvoeringsmogelijkheden besproken:

A) een midden ligging op de Schipholweg van een busstation;
B) een zuidelijke ligging van een busstation en

C) een busstation geïntegreerd in de nog te realiseren nieuwbouw aan de Schipholpoort.

De eerste twee hebben het meeste draagvlak. De geïntegreerd inpandige oplossing in optie drie heeft met het oog op onder andere de beperkte flexibiliteit (robuustheid) en milieu-aspecten (geluid, lucht en trillingen) het minste draagvlak. Deze optie wordt in een vervolgonderzoek niet meer meegenomen.

6. Een OV-knooppunt dat aansluit op het huidige maaiveld biedt de meeste zekerheid

De al gestarte ontwikkelingen Schiphol 1 (HBB group), Schipholpoort 40-100 (Being), Toekanweg 7 (Greystar/New Cheese) maar ook Van der Valk en de Zuidstrook Slachthuisbuurt (Elan Wonen) zijn gebaat bij duidelijkheid over de uitvoering van het OV-knooppunt op de Schipholweg. Dit is immers bepalend voor de entrees, vormgeving en invulling van de plinten.

De huidige verkeersdrukte op de Schipholweg, de barrière-werking voor fietsers en voetgangers én de kwaliteit van de openbare ruimte maken een ongelijkvloerse oplossing op termijn zeer wenselijk. Maar of, wanneer en hoe dit gerealiseerd wordt, is op dit moment nog niet te zeggen. Hiervoor is meer onderzoek nodig. Dit betekent dat ook een 'eerste fase' de kwaliteit en uitstraling van 'een eindfase' moet hebben. Er zijn diverse mogelijkheden bekeken voor een gefaseerde aanleg, waaronder een fasering waarbij altijd wordt aangesloten op het huidige maaiveld van de omliggende gebouwen. Dit geeft enerzijds zekerheid aan de ontwikkelaars om nu hun plinten te kunnen vormgeven en anderzijds geeft het meer tijd om de ruimtelijke inpassing en fasering van de het OV-knooppunt nader te onderzoeken en uit te werken.

7. Het OV-knooppunt Haarlem Nieuw-Zuid kan gefaseerd worden aangelegd

Een ongelijkvloerse oplossing biedt allerlei voordelen met het oog op de doorstroming en de kwaliteit van de openbare ruimte. De realiseerbaarheid en haalbaarheid moeten nog worden onderzocht. Een OV-knooppunt dat gefaseerd kan meegroeien met het openbaar vervoersaanbod heeft de voorkeur en vormt een uitgangspunt voor het vervolgonderzoek. Een stapsgewijze aanpak maakt het ook financieel haalbaarder.

In het verkennend locatieonderzoek zijn in een eerste analyse OV-knooppunten voorgesteld die op maaiveld worden aangelegd en waarbij mogelijk op termijn verkeerstromen ongelijkvloers kunnen worden gebracht. De consequenties van deze faseerbaarheid worden in het vervolgonderzoek in beeld worden gebracht.

8. Er zijn meerdere mogelijke financieringsbronnen

Na de raadsbehandeling kan vervolgonderzoek naar de ruimtelijke inpassing inclusief fasering en raming worden gestart. De kosten voor het onderzoek worden gedekt door de reeds versterkte kredieten.

Behalve de reservering in het Investeringsplan zijn er meer mogelijke financieringsbronnen via de provincie Noord-Holland (OV-fonds), de MRA en het Rijk (MIRT, Bereikbare Steden, SBaB) en de Vervoerregio Amsterdam.

De 3 knooppunten van Haarlem (Stationsgebied, Station Oostpoort en OV-knooppunt Haarlem Nieuw-Zuid) hebben in samenhang bij de provincie een hoge prioriteit binnen het OV-fonds. Ook speelt het OV-knooppunt op de Schipholweg een rol in het regionale onderzoek naar het herrouteren van bussen en de eventuele schaalsprong van het OV-systeem tussen Haarlem en Amsterdam/Schiphol, dat dit najaar door de provincie wordt gestart.
De afgeronde locatieverkenning voor het OV-knooppunt Haarlem Nieuw-Zuid was één van de onderzoeken in het kader van de werkstroom Ketens en Knopen van het landelijke OV-toekomstbeeld (OVTB). Dit biedt weer kansen voor agendering op de ontwikkelagenda dit najaar en actieagenda volgend jaar van het OVTB.

9. *Communicatie, participatie en inspraak*

De communicatie met betrekking tot een nieuw OV-knooppunt Haarlem Nieuw-Zuid wordt meegenomen in een integrale communicatie-aanpak voor de Europawegzone en omgeving. De stakeholders zijn tot nu toe als klankbord en voor advies betrokken en zullen in het vervolgonderzoek op vergelijkbare wijze betrokken worden. Inspraak is in deze fase nog niet van toepassing.

5. Risico's en kanttekeningen

1. *Voortgang OV-knooppunt is essentieel*

Een nieuw OV-knooppunt met een busstation op de Schipholweg bevindt zich in de initiatieffase. De omliggende ontwikkelaars (HBB, Being, Greystar/New Cheese, Van der Valk en Elan Wonen) zien de voordelen van een OV-knooppunt en willen indien mogelijk daarop anticiperen. HBB, Being en Greystar/New Cheese zijn voornemens om gezamenlijk een Stedenbouwkundig Programma van Eisen op te stellen om het gebied integraal te benaderen in plaats van per plot. De ontwikkelaars willen echter ook zo snel mogelijk realiseren. Voortgang in de ontwikkeling van het OV-knooppunt is voor hen essentieel.

2. *Risico's en aandachtpunten OV-knooppunt*

De aanleg van een OV-knooppunt op de Schipholweg vergt een investering van naar verwachting enkele tientallen miljoenen. Dat lijkt alleen haalbaar met externe financiering.
De Schipholweg is een drukke invalsweg die veel verkeer dient te verwerken om het verkeer door te laten stromen met zo min mogelijk oponthoud. De kruispuntenafwikkeling van deze weg zit aan haar grenzen. Het inpassen van een OV-knooppunt op de Schipholweg beïnvloedt de verkeersafwikkeling. Op termijn moet de mobiliteitstransitie op stads- en regionaal niveau echter juist bijdragen aan een betere verkeersafwikkeling.

6. Uitvoering

Met het nemen van de besluiten kan een vervolgonderzoek worden gestart naar de uitwerkingsmogelijkheden van een OV-knooppunt op de Schipholweg tussen de Buitenrustbruggen en de Europaweg. Deze uitwerkingen geven meer zicht op de kosten en op de consequenties voor de omgeving.

De ontwikkelaars krijgen meer zekerheid over de komst van een OV-knooppunt in dit specifieke gebied en kunnen aan de slag met een gezamenlijk en integraal stedenbouwkundig programma van eisen.
De uitkomsten van het vervolgonderzoek inclusief de faseringsmogelijkheden en de financiële consequenties worden in 2021 opnieuw ter besluitvorming aan de raad voorgelegd. Daarna kan de definitiefase starten. De stakeholders en bewoners worden hierbij betrokken.

7. Bijlagen

- Knooppunt Haarlem Nieuw Zuid, verkenning mogelijke locaties, Goudappel Coffeng, 16 juli 2020.
- Gebiedsverkenning OV-knooppunt Haarlem Nieuw-Zuid, gemeente Haarlem, 17 september 2020.